Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2026/2598

20.5.2026

Mnenje Evropskega odbora regij – Ocena direktiv o javnem naročanju

(C/2026/2598)

Poročevalec: Roberto GUALTIERI (IT/PES), župan, Rim

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja oceno direktiv o javnem naročanju iz leta 2014 zaradi predloga revizije, ki se pričakuje v letu 2026, ter jo razume kot priznanje potrebe po posodobitvi te ključne zakonodaje z znatnim vplivom na lokalne in regionalne oblasti ter njihove državljane in podjetja;

2. poudarja, da se približno 14 % BDP Evropske unije porabi za javna naročila in da skoraj polovico (približno 45 %) teh naročil upravljajo lokalni in regionalni javni naročniki, zato je bistveno, da se pri reviziji ustrezno upoštevajo njihova stališča in izkušnje ter da so strukturno vključeni v vse faze priprave in izvajanja revizije;

3. pozdravlja, da je Komisija priznala prispevek, ki ga je OR doprinesel k oceni s svojo študijo in posvetovanjem z regionalnimi središči leta 2025; pozdravlja tudi dobro sodelovanje med Odborom in Komisijo pri zbiranju dokazov med postopkom ocenjevanja ter v zvezi s tem poziva k vzpostavitvi naslednika platforme Pripravljeni na prihodnost in sodelovanju Odbora v njej;

4. pozdravlja osredotočenost Komisije na poenostavitev zakonodaje o javnem naročanju, s čimer priznava veliko potrebo po zmanjšanju zapletenosti postopkov v korist ponudnikov in kandidatov. Z enostavnejšimi pravili bo tudi mogoče okrepiti čezmejno sodelovanje v postopkih javnega naročanja ter izboljšati zmožnost MSP pri kandidiranju za javna naročila;

5. v zvezi s tem ugotavlja, da so lokalni in regionalni javni naročniki vse bolj obremenjeni s strogimi pravili EU, zapletenimi pravnimi zahtevami in čezmernimi upravnimi omejitvami, hkrati pa se soočajo s pomanjkanjem finančnih in človeških virov, zlasti v manjših občinah in regijah;

6. se sklicuje na svoje mnenje iz leta 2019 in posvetovanje mreže RegHub o tej temi, v okviru katerih so bili opredeljeni številni izzivi pri izvajanju na lokalni in regionalni ravni, veliko število teh pa je bilo potrjenih v oceni Komisije in poročilu Evropskega računskega sodišča o javnem naročanju iz leta 2023;

7. pozdravlja dejstvo, da bo prihodnja revizija temeljila na konkretnih izkušnjah lokalnih in regionalnih oblasti, kar izpostavlja tako prednosti direktiv iz leta 2014 kot področja, na katerih so potrebne nadaljnje izboljšave; poudarja, da bo uspeh novega okvira navsezadnje odvisen od upravne in tehnične zmogljivosti naročnikov, tudi lokalnih in regionalnih oblasti, pristojnih za izvajanje novih pravil, zato poziva Komisijo, naj za lokalne in regionalne oblasti ne uvaja dodatnih postopkovnih, poročevalskih in drugih obveznosti;

8. spodbuja Komisijo, naj teritorialno razsežnost še bolj vključi v napovedani predlog revizije ter razmisli o izvedbi ustrezne ocene teritorialnega učinka in njeni vključitvi v postopek priprave; nadalje poziva Komisijo, naj taka ocena teritorialnega učinka temelji na skupni metodologiji, ki bo prinašala primerljive rezultate v vseh državah članicah, naj izrecno oceni upravne in finančne posledice ter posledice za konkurenčnost (vključno z učinki na MSP, zagonska podjetja in manjše občine), naj vključi posebne kazalnike za območja z nižjo gostoto prebivalstva in nizkimi zmogljivostmi (kot sta razpoložljivost gospodarskih subjektov in učinek upravnih zahtev), naj uporabi jasne podatke na podlagi scenarijev, da bi zajela različne teritorialne učinke, ter naj poskrbi za usklajeno sodelovanje regionalnih in lokalnih oblasti ter deležnikov pri celotni izvedbi oceni;

9. ugotavlja, da so čezmejna javna naročila še vedno preveč omejena, saj jezikovne ovire, različni pravni sistemi in upravna zapletenost podjetja s sedežem v drugih državah članicah še naprej odvračajo od udeležbe; poziva k pojasnitvi čezmejnih javnih naročil in napotkom, kako jih izboljšati, pri čemer je treba poskrbeti, da bodo nacionalni okviri za javna naročila pod pragom ostali prožni in jim ne bodo dodane nepotrebne ravni predpisov, ki bi vplivali tako na lokalne in regionalne oblasti kot na podjetja; poziva Komisijo, naj zagotovi praktične smernice in standardna orodja za olajšanje čezmejne udeležbe, vključno s sorazmerno jezikovno ureditvijo, povezano s pravilnim izvajanjem naročila, ter poenostavljeno in standardizirano dokumentacijo in postopki;

Načela javnega naročanja

10. poziva, naj se zaradi večje skladnosti in uporabnosti z revizijo utrdijo in poenostavijo splošna načela, na katerih že temelji okvir za javno naročanje; opozarja, da direktivi vsebujeta preveč normativne in podrobne določbe ter da so načela bistvena za vsako poenostavitev, saj zmanjšujejo potrebo po podrobnih določbah; ugotavlja, da bi bile z jasnejšimi krovnimi načeli razlage doslednejše, zmanjšalo bi se število pravdnih postopkov, naročnikom pa bi se omogočilo, da uveljavljajo sorazmerno in premišljeno diskrecijsko pravico; poudarja, da načela sama po sebi ne zadostujejo in bi jih bilo treba dopolniti z jasnimi razlagalnimi smernicami in praktičnimi primeri, da bi preprečili različne razlage v državah članicah; priznava, da bi lahko ta splošna načela usmerjala lokalne in regionalne oblasti pri javnih naročilih pod pragom, in sicer brez nalaganja novih obveznosti zanje;

11. poziva, naj se z revizijo uvede načelo rezultata, v skladu s katerim si naročniki prizadevajo za dodelitev in izvedbo naročil z ustrezno stopnjo pravočasnosti, kakovosti in stroškovne učinkovitosti v interesu državljanov in v skladu s cilji EU, tudi konkurenčnostjo in zmanjševanjem nepotrebnih upravnih bremen; poudarja, da to načelo ne pomeni spremembe veljavnih pravnih obveznosti in ne širi sodnega nadzora, temveč se z njim upravam omogoča, da se osredotočajo na vsebino javnih naročil namesto na izpolnjevanje formalnih zahtev, kar pripomore k preprečevanju sporov zaradi nematerialnih nepravilnosti; ugotavlja, da bi lahko pristop, usmerjen v rezultate, prinesel dodatno jasnost naročnikom, ki želijo vključiti strateške cilje v postopke javnega naročanja, hkrati pa bi v celoti ščitil lokalno avtonomijo in načelo subsidiarnosti; ugotavlja, da je takšen pristop skladen z načelom dobrega upravljanja;

12. opozarja, da je namen tega načela okrepiti, ne pa nadomestiti uveljavljena vodila preglednosti, enakega obravnavanja, nediskriminacije in sorazmernosti; poudarja, da je njegova vloga povečati učinkovitost teh vodil z usmerjanjem njihove uporabe v merljivo javno vrednost, hkrati pa ohraniti popolno pravno varnost in pošteno konkurenco; poziva k jedrnatemu in jasno opredeljenemu sklopu spremljevalnih ukrepov, vključno z vzorčnimi primeri in vzajemnim učenjem, da bi zagotovili dosledno uporabo v državah članicah, preprečili različne razlage, okrepili zaupanje v javne kupce v skladnem evropskem okviru in zagotovili, da bo načrtovano zmanjšanje števila pravdnih postopkov dejansko doseženo;

13. poziva k prožnejši uporabi pravil o spremembah naročil med njihovim izvajanjem; meni, da bi načelo pogodbenega ravnotežja naročnike spodbudilo, da v primeru nepredvidenih cenovnih ali tržnih šokov dajo prednost korektivnim sredstvom, s katerimi se ponovno vzpostavi ekonomsko ravnovesje pogodbe, namesto da se odločijo za njeno prekinitev; ugotavlja, da bi tak pristop zmanjšal število pravdnih postopkov in omogočil kontinuiteto pri zagotavljanju javnih storitev; pri spremembah naročil je potrebne več prožnosti tudi zaradi njihove kontinuitete, kadar glavni ponudnik naročila ne more izpolniti zaradi stečaja, insolventnosti ipd.; poziva Komisijo, naj v obstoječem okviru pojasni sorazmerne mehanizme, ki bi javnim naročnikom, če je to upravičeno in ob upoštevanju ustreznih zaščitnih ukrepov, omogočili neprekinjeno nudenje storitve, ne da bi to pomenilo bistveno spremembo naročila;

14. poziva, naj se z revizijo pojasni in kodificira splošno pravilo ravnanja na podlagi vzajemnega zaupanja in zaščite legitimnih pričakovanj pri javnem naročanju, ki bi odražalo že priznana načela v zakonodaji Unije; meni, da bi takšno pravilo podprlo sorazmerno in sodelovalno vedenje naročnikov in gospodarskih subjektov, zmanjšalo število pravdnih postopkov o manj tehtnih formalnih vprašanjih in okrepilo dejansko uporabo načela rezultata; poudarja, da ta pojasnitev ne bi smela pomeniti nastanka novih pravnih obveznosti ali širitve sodnega nadzora, ampak bi morala omogočiti večjo pravno varnost glede pripisovanja odgovornosti v celotnem ciklu javnih naročil; ugotavlja, da bi to lahko operativno privedlo do zmanjšanja nebistvenih predhodnih preverjanj, kar bi se uravnotežilo s povečanimi zahtevami glede motivacije, preglednosti in odgovornosti;

15. meni, da ima operativno tveganje omejitve. Omejeno je na običajne nepredvidene dogodke, ki so neločljivo povezani z izpolnjevanjem pogodbenih obveznosti. Ne more vključevati sprememb, ki so izredne, nepredvidljive ali nepovezane z običajnim delovanjem trga, saj bi to spremenilo cilj naročila, gospodarske subjekte odvrnilo od sodelovanja in bi lahko privedlo do ekonomske nevzdržnosti, kar bi bilo v nasprotju s splošnim interesom. Direktiva bi morala določati mehanizme za ekonomsko uravnoteženje v ustrezno utemeljenih izjemnih primerih, ki bistveno spremenijo gospodarske pogoje naročila;

16. poziva k pojasnitvi in utrditvi načela varstva delavcev kot elementa poštene in odgovorne konkurence; opozarja, da se v skladu s sedanjima direktivama že zdaj zahteva spoštovanje veljavnega delovnega prava, kolektivnih pogodb in standardov zdravja in varnosti pri delu, kar pripomore k enakim pogojem za vse ponudnike; zlasti je seznanjen z oblikovanjem sodne prakse pri pogojih socialne narave v merilih za oddajo javnih naročil v skladu z Direktivo 2014/24/EU ([1]) ([2]) ter nacionalnimi zakoni in prakso; poudarja, da je mogoče poskrbeti za okrepljeno izvajanje veljavnih zahtev ter hkrati v celoti upoštevati raznolikost nacionalnih sistemov dela in tradicij kolektivnih pogajanj, kar bi državam članicam omogočilo, da uporabijo najprimernejše mehanizme v svojih pravnih okvirih; meni, da bi z doslednim izvajanjem obstoječih standardov zaščitili delavce in podjetja, ki spoštujejo predpise, ter preprečili nepošteno konkurenco, ki temelji na zniževanju socialnih standardov;

Javno naročanje in sedanji svetovni izzivi

17. opozarja, da je zaradi spremenjenih razmer v svetu od sprejetja direktiv iz leta 2014 potrebna ponovna ocena več vidikov orodij in ciljev javnega naročanja, kar pa ne sme povzročiti nepotrebnih novih upravnih bremen; zato poziva EU, naj čim bolje izkoristi svojo kupno moč kot vzvod za doseganje najboljših možnih cen za javne dobrine in storitve, podpre nastajanje kakovostnih delovnih mest, s skupnimi javnimi naročili ali dolgoročnimi pogodbami o nakupu električne energije spodbuja strateške sektorje, kot sta obramba in energetika, ter spodbuja naložbe v inovacije; poudarja, da so lahko javna naročila odločilno gonilo inovacij in konkurenčnosti, če so povezana z evropskim ekosistemom tveganega kapitala, kar obetavnim zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi omogoča preskušanje in trženje rešitev prek javnega povpraševanja;

18. pozdravlja uvedbo načela o dajanju prednosti izdelkom, izdelanim v Evropi, na nekaterih natančno opredeljenih in omejenih področjih javnih naročil, ki ga lahko naročniki po potrebi uveljavljajo; meni, da bi lahko to načelo v strateških sektorjih okrepilo varnost, odpornost in razvoj inovativnih podjetij; poudarja, da bi se morala Evropa postaviti na čelo razvoja in uvajanja nizkoogljičnih rešitev v sektorjih, kjer je težko zmanjšati emisije, ter izkoristiti javna naročila in usklajeno industrijsko politiko za spodbujanje povpraševanja in pospeševanje preobrazbe trga; vendar poziva k dobro umerjenemu izvajanju, ki bo v celoti spoštovalo mednarodne pravne obveznosti ter upoštevalo operativne, ponudbene in tržne razmere; poudarja, da je treba določiti jasna in objektivna merila za opredelitev, kaj šteje za „izdelano v Evropi“ in za „evropskega dobavitelja“ in kateri so posebni strateški sektorji, v katerih bo uvedena ta prednostna obravnava, ter da preverjanje skladnosti na tem področju ne bi smelo biti naloga lokalnih in regionalnih oblasti, ampak bi moralo biti tem omogočeno, da naročajo izdelke iz EU pri dobaviteljih iz EU, s čimer bi se okrepile njihova odpornost, zanesljivost dobave in avtonomija; opozarja, da morajo vse takšne preferenčne klavzule spoštovati pravila EU o konkurenci in trgovini;

19. poudarja, da je mogoče z javnim naročanjem dodatno spodbujati socialno in okoljsko trajnost ob nadaljnji uporabi zelenih, socialnih in inovativnih meril za oddajo javnih naročil na prostovoljni osnovi brez poseganja v načeli subsidiarnosti in samouprave ter v dejanske možnosti, ki jih imajo lokalne in regionalne oblasti, ali sodelovanje MSP, ter da bi bilo treba vedno upoštevati tržne pogoje ter obstoječe nacionalne standarde in standarde EU; opozarja, da morajo biti ta merila pri javnem naročanju tesno povezana s poenostavitvijo, pravno varnostjo in sodelovanjem z gospodarskimi subjekti, vendar le, kjer trg to omogoča;

([1]) Direktiva 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES Besedilo velja za EGP (UL L 94, 28.3.2014, str. 65).

([2]) Glej zadevo C-115/14 RegioPost (z dne 17. novembra 2015) o skladnosti zakona dežele Porenje-Pfalška z dne 1. decembra 2010 o zagotavljanju upoštevanja kolektivnih pogodb in minimalne plače pri javnih naročilih z zakonodajo EU in novejšo zadevo C-210/24 AESTE (sklepni predlogi generalnega pravobranilca z dne 3. julija 2025), ki je še v obravnavi, o merilu španskega lokalnega organa v zvezi z javnimi naročili, ki daje prednost podjetjem, katerih plače so višje od plač, določenih v panožni kolektivni pogodbi.

20. poudarja, da je za lokalne in regionalne oblasti pomembno, da lahko tveganja za nacionalno varnost krijejo tudi izven okvirov direktive o naročilih na področju obrambe Direktiva 2009/81/ES ([3]), in poziva k ukrepom, s katerimi bo mogoče zaradi preprečevanja tveganj za (nacionalno) varnost, povezanih s ključnimi interesi, izključiti ne le ponudnike ali njihove podizvajalce, ampak tudi uporabo izdelkov, delov ali storitev, povezanih s temi tveganji, vključno z možnostjo vzpostavitve sistema priznavanja za javna naročila, podobnega tistemu iz direktive za posebne sektorje, vendar osredotočenega na varnostna tveganja (npr. varnostne informacijske storitve);

21. ugotavlja, da se z uporabo najboljšega razmerja med ceno in kakovostjo, opredeljenega kot merilo za oddajo naročila na podlagi ekonomsko najugodnejše ponudbe, kadar ocenjevalni parametri obsegajo več kot le ceno ali strošek, konkurenca v praksi doslej ni dovolj izboljšala; meni, da so številni okoljski, socialni in kakovostni standardi že vključeni v zasnovo projektov in tehnične specifikacije; vztraja, da bi bilo treba v revidiranem okviru še naprej na široko uporabljati najboljše razmerje med ceno in kakovostjo, da bi se spodbujala na vrednosti temelječa javna naročila, ki nagrajujejo inovacije ter socialno in okoljsko uspešnost, hkrati pa bi se bilo treba izogniti vsakršni obvezni uporabi za vse postopke, če bi to povečalo upravno breme, zlasti pri manjših naročilih; poudarja, da je treba temeljito oceniti učinke teh sprememb, zlasti na lokalne in regionalne oblasti, MSP in zagonska podjetja; se zavzema za preoblikovanje koncepta „merila, povezanega s predmetom naročila“, da bi bila njegova uporaba državam članicam jasnejša in skladna s sodno prakso Sodišča Evropske unije;

22. priporoča, naj Komisija oceni izkušnje jurisdikcij, v katerih so bile uvedene posebne obveznosti za uporabo merila ekonomsko najugodnejše ponudbe za posebna področja naročil, na katerih je kakovost bistvena, kot so socialne storitve in storitve oskrbe, oskrbovanje bolnišnic in šol s hrano, delovno intenzivne storitve, inženirske in arhitekturne storitve, integrirani projekti, konkurenčni dialogi, partnerstva za inovacije in pogodbe z visokotehnološko ali inovativno vsebino; na podlagi tega bo mogoče oceniti učinkovitost teh določb;

23. poziva k jasnejšemu in doslednejšemu okviru EU za oddajanje naročil podizvajalcem; opozarja, da je treba oblikovati ukrepe, da se izboljšajo preglednost in skladnost z veljavnimi socialnimi, okoljskimi in delovnimi standardi v celotni dobavni verigi ter ščiti poštena konkurenca, obenem pa se preprečijo nepotrebna upravna bremena in omeji, kjer je to potrebno, kaskadno oddajanje naročil podizvajalcem ter zagotovi učinkovito izpolnjevanje veljavnih zahtev v celotni podizvajalski verigi; poudarja, da bi takšni ukrepi povezali odprto konkurenco z odpornostjo, zanesljivostjo oskrbe in strateško avtonomijo EU; meni, da bi lahko v sektorjih, ki so pomembnega javnega interesa, kot so zelene tehnologije in digitalne inovacije, s ciljnim oddajanjem naročil MSP kot podizvajalcem podprli industrijsko zmogljivost in inovacije, če bi ti mehanizmi ostali sorazmerni in nediskriminatorni;

24. poudarja, da je treba v zvezi s pridržanimi javnimi naročili nekaterih socialnih storitev v skladu s členom 77 opozoriti, da se zahteva, da se naročilo ne dodeli organizaciji, ki ji je bilo takšno naročilo oddano v zadnjih treh letih, v praksi ni upoštevala, saj bi se sicer ovirali potrebna kontinuiteta in stabilnost pri opravljanju tovrstnih storitev;

25. poziva h konkretnim ukrepom za lokalne in regionalne javne storitve nečezmejnega značaja, kot so varstvo otrok in mladih, oskrba starejših, prehranske storitve, športni objekti, nastanitve za brezdomce in begunce, saj se ne zagotavljajo pod evropskimi tržnimi pogoji, hkrati pa so lokalne in regionalne razmere zelo pomembne. Ti ukrepi bi bolje služili svojemu osnovnemu namenu, tj. pošteni in pravični porazdelitvi primarnih socialnih dobrin v liberalnih demokracijah;

Poenostavitve in pojasnila

26. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo njen predlog za revizijo upošteval vso ustrezno sektorsko zakonodajo EU, ki je sistematično povezana s pravili o javnem naročanju, kot je poudarjeno v oceni Komisije in prispevkih OR; poudarja, da je v procesu revizije takšno panožno zakonodajo pomembno ločeno in stalno obravnavati, da bo mogoče bolje razločevati med splošno direktivo o javnem naročanju, osredotočeno na postopek naročanja, in panožno zakonodajo, ki je bolj osredotočena na predmet naročila; ugotavlja, da je potrebna večja skladnost med različnimi regulativnimi okviri, ki zadevajo javna naročila;

([3]) Direktiva 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju postopkov za oddajo nekaterih naročil gradenj, blaga in storitev, ki jih oddajo naročniki na področju obrambe in varnosti, ter spremembi direktiv 2004/17/ES in 2004/18/ES (UL L 216, 20.8.2009, str. 76).

27. poziva Komisijo, naj pregleda in dvigne pragove za javna naročila, da bodo odražali vsaj gibanje cen in inflacijo; ugotavlja, da lahko spodbujanje konvergence pod pragom s smernicami in skupnimi načeli okrepi notranji trg ter hkrati ohrani ustrezno prožnost pri lokalnih in regionalnih naročilih; poziva, naj se v procesu revizije dosledno upošteva vsa ustrezna panožna zakonodaja EU, povezana z javnim naročanjem;

28. priporoča, da se javnim naročnikom omogoči sprejemanje ukrepov za poenostavitev, ki ne ogrožajo preglednosti, na primer tako da se na vsa javna naročila razširi možnost iz člena 56(2) Direktive 2014/24/EU, da se skladnost z merili za izbor preveri le pri uspešnem ponudniku; meni, da bi se s tem izognili nepotrebnim in obremenjujočim pregledom vseh ponudnikov, s čimer bi bili postopki hitrejši in bolj sorazmerni, ne da bi se zmanjšala pravna jamstva; priporoča, naj to poenostavitev spremlja po možnosti avtomatiziran nadzor na podlagi podatkov, s čimer bi se izognili odvečni birokraciji za vodje in izvajalce dejavnosti;

29. ugotavlja, da lahko premajhna prožnost med postopkom oddaje naročila in njegovim izvajanjem v nekaterih primerih oteži sodelovanje in ovira najboljše rešitve; zato poziva, naj se z revidiranim okvirom zagotovijo jasnejše in sorazmernejše možnosti za uporabo postopkov s pogajanji, kot sta konkurenčni dialog in konkurenčni postopek s pogajanji, in za prilagajanje med izvedbo, ne da bi to okrnilo preglednost, konkurenco ali pravno varnost; poudarja, da bi morala racionalnejša ureditev olajšati uporabo vseh oblik javnih naročil za inovacije, vključno s predkomercialnimi naročili, partnerstvi za inovacije in regulativnimi peskovniki, kar bi javnim naročnikom omogočilo hitrejše in prožnejše sprejemanje inovativnih rešitev; ugotavlja, da bi bilo treba tehnične specifikacije po potrebi oblikovati funkcionalno, da bi spodbujali inovativne in učinkovite rešitve;

30. podpira oceno Komisije, da je treba enotni evropski dokument v zvezi z oddajo javnega naročila revidirati; poudarja, da bi morala to spremljati jasnejša in odgovornejša uporaba diskrecijske pravice pri nesamodejnih izključitvah, s čimer bi celovitost trga uravnotežili z domnevo nedolžnosti; poziva k enotnejšemu in z dokazi podprtemu okviru EU za samoočiščevanje, ki bo zagotavljal, da se bodo ustrezno upoštevali pravočasni in preverljivi popravni ukrepi gospodarskih subjektov; poudarja, da morajo sistemi za izključitev nepoštenim operaterjem učinkovito preprečevati dostop do javnih naročil, državam članicam pa omogočati, da uvedejo dodatne sorazmerne razloge za izključitev, kadar je to upravičeno, s sočasnim povečanjem sorazmerne uporabe diskrecijske pravice pri nesamodejnih izključitvah, s čimer bi uravnotežili celovitost trga z domnevo nedolžnosti in pravno varnostjo;

31. ugotavlja, da člen 56(3) Direktive 2014/24/EU javnim naročnikom omogoča, da zahtevajo pojasnila ali manjkajoče dokumente, vendar je presplošen in ustvarja negotovost glede tega, kaj je mogoče popraviti, ne da bi to vplivalo na konkurenco; poziva k jasnejšemu in enotnemu pravilu na ravni EU, ki bo razlikovalo med: (a) izključno postopkovno pomočjo, omejeno na upravno povezovanje ali tipkarske napake; (b) strogo prepovedjo spreminjanja tehnične ali finančne vsebine ponudb; in (c) možnostjo spontanih popravkov pred odprtjem ponudb prek varnih in sledljivih elektronskih sistemov, na primer z zahtevo, da platforme za oddajo naročil uvedejo samodejni sistem potrjevanja pred oddajo ponudbe (s kontrolnim seznamom ali sistemom semaforja), ki bi opozarjal na manjkajoče dokumente ali administrativne napake še pred predložitvijo ponudbe, ne bi pa omogočal vpogleda v tehnično ali finančno vsebino; poudarja, da bi takšna pojasnitev zmanjšala bremena in število pravdnih postopkov ter spodbudila sorazmerno uporabo tržnega dialoga in inovativnih postopkov;

32. poziva k uporabi prostovoljnih regulativnih peskovnikov za preskušanje inovativnih pristopov; meni, da lahko tako nadzorovano eksperimentiranje pomaga opredeliti izvedljive poenostavitve, oceniti učinek digitalnih in trajnostnih meril ter je lahko podlaga za prihodnje smernice EU, vključno po potrebi s preskušanjem hitrih postopkov za nujne primere ali socialne izredne razmere v skladu z zahtevami glede preglednosti in integritete;

33. meni, da bi bilo treba okrepiti mehanizme predhodnega tržnega dialoga, zlasti v inovativnih sektorjih, zapletenih projektih in pri socialnih storitvah, da se zagotovi njihova sorazmerna, pregledna in ustrezno dokumentirana uporaba, ne da bi to pomenilo izkrivljanje konkurence;

34. meni, da so se notranja javna naročila, javno-javno sodelovanje in horizontalna javna naročila izkazali za koristne pri nekaterih posebnih javnih naročilih in pogosto vodijo k najboljšim dolgoročnim rešitvam; zato poziva Komisijo, naj v revizijo vključi določbe, ki razširjajo te vrste javnih naročil, na primer da podjetja v skupni lasti lahko kupujejo od svojih lastnikov, ne da bi to štelo za izkrivljanje konkurence na povezanih trgih, hkrati pa bi bilo treba lokalnim in regionalnim oblastem še naprej omogočati, da po svoji presoji organizirajo izvajanje javnih storitev, tudi prek javno-javnega sodelovanja, ne da bi to posegalo v potrebo po ohranjanju jamstev glede neizkrivljanja konkurence in sledljivosti odločitev o samoorganizaciji; poziva Komisijo, naj v veljavni direktivi revidira koncept javno-javnega naročanja, pri čemer naj za sodelovanje štejejo vse pogodbe ali sporazumi med dvema ali več naročniki. Merilo dejavnosti nima nobene vloge v javno-javnem naročanju, zato bi ga bilo treba črtati;

35. poudarja, da bi bilo treba pojasniti in poenostaviti pravila, ki urejajo okvirne sporazume in sisteme dinamičnega naročanja, da bi izboljšali njihovo praktično uporabnost za naročnike, hkrati pa omogočili zadostno pravno varnost, preglednost in prožnost;

Profesionalizacija vloge javnega kupca

36. poziva k celoviti strategiji EU za profesionalizacijo javnih kupcev na vseh ravneh, s posebnim poudarkom na lokalnih in regionalnih upravah, brez omejevanja lokalne in regionalne avtonomije, tako glede usposabljanja kot strokovnih vidikov; meni, da bi bilo treba v revidiranem okviru upoštevati priporočila Komisije o profesionalizaciji javnega naročanja iz leta 2027; priporoča razvoj modularnih programov usposabljanja, služb za pomoč uporabnikom in svetovalnih služb, usklajenih s kohezijskimi in reformnimi instrumenti, in sicer na podlagi skupnega okvira strokovne usposobljenosti, ki bo zajemal upravljanje poklicne poti, da bi privabili in zadržali talente na področju javnih naročil; priporoča vseevropski okvir za profesionalizacijo, vključno z vlogo „pametnega kupca“ za projekte, usmerjene v inovacije, in namenske kompetenčne centre, ki ponujajo usposabljanje, vzorčno dokumentacijo in pravno podporo; nadalje priporoča, da se v to strategijo profesionalizacije vključi integriteto kot sestavni del profesionalnega ravnanja; poudarja, da bi bilo treba to strategijo financirati s programi financiranja EU, ne da bi pri tem zahtevali ustanavljanje novih struktur na lokalni ravni;

Digitalizacija in preglednost

37. meni, da bi morala biti digitalizacija ključna pri zniževanju stroškov in racionalizaciji javnega naročanja, vključno z zmanjševanjem upravnih bremen, izboljšanjem učinkovitosti in konkurenčnosti, okrepitvijo preglednosti in lajšanjem dostopa za MSP in čezmejne ponudnike; poudarja, da lahko digitalizacija, če se pravilno izvaja, služi številnim glavnim ciljem reforme, vendar te koristi niso samodejne; svari, da bi lahko razdrobljene in preveč toge digitalne zahteve dodale nova bremena, namesto da bi jih zmanjšale; zato poziva, naj se pred digitalizacijo izvede poenostavitev in naj se uvedejo interoperabilni in uporabnikom prijazni sistemi, ki bodo temeljili na skupnih podatkovnih standardih ter bodo omogočali popolno sledljivost in avtomatizacijo, tudi s pomočjo umetne inteligence, v celotnem ciklu javnih naročil, od načrtovanja do izvajanja in spremljanja naročil; poudarja, da je treba okrepiti obstoječi skupni evropski besednjak na področju podatkov o javnih naročilih in zagotoviti, da ga bodo javni naročniki uspešno začeli uporabljati; poziva k sistemu vzajemnega priznavanja med registri ponudnikov držav članic, da bi olajšali hiter dostop do posodobljenih informacij in zmanjšali zahteve, ki jih morajo izpolnjevati gospodarski subjekti glede dokumentacije;

38. v zvezi z upravljanjem javnih naročil ponovno poudarja, da je potreben pristop k preoblikovanju postopkov oddaje javnih naročil na podlagi digitalizirane zasnove in konfiguracije, ki temelji na podatkih in ne izključno na dokumentih. Poleg uvedbe e-javnih naročil je treba oblikovati tudi postopke, ki niso osredotočeni na dokumente. To bi moralo med drugim omogočiti preoblikovanje postopkov in zagotoviti splošno kakovost podatkov, ki se uporabljajo za ustrezno spremljanje in nadzor javnega naročanja. Določiti bi bilo treba tudi posebno pravno ureditev za uporabo umetne inteligence pri javnem naročanju, da se zagotovi pravna varnost;

39. priznava, da je e-javno naročanje v številnih regijah prineslo oprijemljivo povečanje učinkovitosti in zmanjšanje stroškov, hkrati pa ustvarilo nove ovire za manjša podjetja ter manjše javne naročnike in subjekte, ki nimajo ustreznih digitalnih zmogljivosti; poziva Komisijo in države članice, naj digitalizacijo združijo z ukrepi za krepitev zmogljivosti; spodbuja Komisijo, naj podpre razvoj digitalne infrastrukture, ki bo olajšala javne razpise in prijave nanje, hkrati pa zagotovila, da zahteve glede zbiranja podatkov ne bodo ustvarjale nesorazmernih upravnih bremen za lokalne in regionalne oblasti; poziva k boljši interoperabilnosti podatkov o javnih naročilih, da bi podprli konkurenco in preglednost trga s standardiziranimi nabori podatkov, ki bodo dostopni pristojnim organom ob ustreznih zaščitnih ukrepih glede zaupnosti; poudarja, da bi morali ti podatki podpirati tudi izvrševanje konkurenčnega prava, tako da bi omogočali odkrivanje znakov prirejanja ponudb; priporoča, naj poslovni registri v državah članicah omogočijo dostop do informacij o registraciji v interoperabilni digitalni obliki;

40. priporoča sistematično spremljanje in ocenjevanje uspešnosti javnih naročil v fazi izvajanja in poziva, naj se z revizijo javnim naročnikom omogoči, da spremljajo ključne kazalnike uspešnosti in poročajo o njih ter pri oddaji novih naročil upoštevajo dosedanjo uspešnost ponudnikov, kar bo izboljšalo upravljanje tveganj v fazi izvajanja, ne da bi s tem omejili konkurenco ali prihod novih ponudnikov (mladih podjetij ali inovativnih MSP brez potrjenih izkušenj); meni, da je treba del teh ključnih kazalnikov uspešnosti usklajeno opredeliti na evropski ravni, da se zagotovi primerljivost rezultatov med državami članicami in okrepi doslednost pri spremljanju izvajanja naročil po vsej EU;

MSP, zagonska podjetja in organizacije socialne ekonomije

41. priznava, da so poenostavljeni postopki za mala in srednja podjetja po EU privedli do neenakih rezultatov; poudarja, da velike zahteve glede dokumentacije in zapleteni pogoji za upravičenost še vedno odvračajo MSP, zagonska podjetja in organizacije socialne ekonomije; poziva Komisijo, naj spodbuja resnično poenostavitev s sorazmernimi zahtevami glede dokumentacije in večjo prožnostjo za manjša naročila, hkrati pa poskrbi, da bodo vsi dodatni ukrepi v podporo sodelovanja MSP še naprej sorazmerni in nediskriminatorni;

42. ponovno poudarja, da so jasna in usklajena pravila o sodelovanju združenj pri javnih naročilih, vključno s konzorciji, začasnimi skupinami podjetij in uporabo zmogljivosti drugih subjektov, ki določajo odgovornost sodelujočih akterjev, bistvena za omogočanje poštene konkurence in enakega dostopa, hkrati pa zagotavljajo, da vsak del naročila izvajajo izvajalci s potrebnimi in posebnimi kvalifikacijami, ter preprečujejo tveganja nizke kakovosti, socialnega dampinga in nelojalne konkurence; poudarja, da bi se s takšno jasnostjo ohranila svoboda izvajalcev, da se povezujejo, hkrati pa preprečila pravna negotovost in prevelika upravna bremena, ki izhajajo iz razlik pri prenosu v nacionalno zakonodajo;

43. priznava, da je olajšanje dostopa manjšim operaterjem mogoče podpreti z razdelitvijo naročil na sklope, če tržni pogoji to omogočajo, pri čemer je treba zagotoviti sorazmernost, da se prepreči tajno dogovarjanje; ugotavlja, da sedanja pravila javnim naročnikom že omogočajo, da v skladu s subsidiarnostjo in sorazmernostjo takšne presoje opravijo na podlagi tržnih razmer, in da dosledna uporaba obstoječih določb koristi lokalnim in regionalnim oblastem;

44. poziva Komisijo, naj pojasni okvir za koncesije, zlasti: (a) zahteve za prenos operativnega tveganja, ki določajo, da mora znatno tveganje v zvezi s povpraševanjem, izvedbo ali razpoložljivostjo nositi koncesionar, in sicer s smernicami za posamezne sektorje in ne s togimi pragovi; (b) pravila za vrednotenje sredstev ob izteku naročila, pri katerih so potrebne vnaprej določene metodologije za nadomestilo za neamortizirane naložbe in prenosljiva sredstva na podlagi knjigovodske ali tržne vrednosti, kot je določeno v pogojih naročila; (c) priznavanje, da imata pravna klasifikacija koncesij in statistična obravnava v skladu z ESR 2010 različne namene in ju je treba obravnavati ločeno, pri čemer sta obe še vedno pomembni za ustrezno upravljanje koncesij; (d) projekte na zasebno pobudo, ki bi jih bilo treba spodbujati s prožnimi postopki, kot je konkurenčni dialog, in ustreznimi merili za dodelitev, ki nagrajujejo zabeleženi prispevek nosilcev projektov k zasnovi in razvoju, vključno z merljivimi kazalniki uspešnosti, ter preglednimi pravili za zaščito uspešnih naložb pred razlastitvijo; (e) priznavanje pogodb o nakupu električne energije kot posebnega javno-zasebnega partnerstva, ki omogoča konkurenčno javno naročanje energije iz obnovljivih virov na podlagi dolgoročnih pogodb.

V Bruslju, 4. marca 2026

Predsednica
Evropskega odbora regij
Kata TÜTTŐ